

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 120/08-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti J. D., B., zastúpeného advokátom JUDr. D. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 27 C 13/98 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. D. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť J. D. trovy právneho zastúpenia v sume 8 011,08 Sk (slovom osemtisícjedenásť slovenských korún a osem halierov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. D. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2008 doručená s'ťažnosť J. D., B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. K., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 285/06.

Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ podal 26. februára 1998 Okresnému súdu Bratislava II žalobu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy proti v súčasnosti už bývalému vydavateľovi denníka ÚJ SZÓ spoločnosti VOX NOVA, a. s., Prievozská 14/A, Bratislava, ktorou sa domáhal ospravedlnenia za to, že bez jeho súhlasu vyhotovil a 27. novembra 1997 uverejnil jeho fotografiu v denníku ÚJ SZÓ v spojení s článkom nazvaným (v preklade do slovenského jazyka) „*Nezamestnaný, ktorý zarába štyridsať až*

päťdesiat tisíc mesačne, a domáha sa náhrady nemajetkovej ujmy 100 000 Sk. Žaloba bola v marci 1998 postúpená okresnému súdu.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd postupoval v jeho veci pomaly a neefektívne, a to v období od 23. marca 1999 do 3. marca 2000, keď vo veci nepojednával, pretože čakal na preklad novinového článku z jazyka maďarského, ďalej v období od 17. novembra 2000 do 31. januára 2001, keď bolo dvakrát odročené pojednávanie bez prerokovania veci za účelom záverečného zhrnutia dôkazov, pričom pojednávanie z 13. decembra 2000 okresný súd odročil s tým, že je potrebný súhlas sťažovateľa na jeho zastupovanie advokátskou koncipientkou, ktorý sťažovateľ vyslovil už na predošlom pojednávaní. Sťažovateľ namieta aj nečinnosť okresného súdu v období od 10. apríla 2002 do 26. augusta 2002, od 6. marca 2003 do 22. septembra 2004 a od vyhlásenia rozsudku 6. apríla 2005 do doručenia jeho písomného vyhotovenia 15. mája 2006.

Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu dochádza k zbytočným priet'ahom a tým k porušeniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 285/06 porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava III sa prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie skončená.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 200.000,- Sk, ktoré sú Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave sú povinní sťažovateľovi spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania vo výške 8.011,- Sk na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 120/08-13 z 10. apríla 2008 ju prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa a podpredsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd preto v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredsedníčka okresného súdu prípisom sp. zn. Spr 3254/08 zo 14. mája 2008 oznámila, že vyjadrenie k sťažnosti a súdny spis bude ústavnému súdu zaslaný po uskutočnení pojednávania v tejto veci, ktorého termín je určený na 30. máj 2008. Vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr 3254/08 zo 17. júla 2008 podpredsedníčka okresného súdu uviedla:

„Zo spisu Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 27 C 13/98 ako i z vyjadrenia zákonného sudcu vyplýva, že došlo k porušeniu práva účastníka na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a to jednak nečinnosťou súdu a nevypracovaním rozhodnutia v zákonnej ani predĺženej lehote.“

V priloženom vyjadrení zákonného sudcu z 15. júla 2008 sa uvádza:

„Je pravdou, že konanie trvá desať rokov, ale vo veci už bol prvostupňovým súdom vyhlásený rozsudok, a to dňa 6. 4. 2005, žalobca bol úspešný, bola mu priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 100 000 Sk, odvolacím súdom bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený dňa 10.10. 2007 / spis veci bol na odvolacom súde od 16. 6. 2006, vrátený bol dňa 9. 1.

2008/ a žalobca až následne podal ústavnú sťažnosť na prieťahy v konaní.

Po vrátení veci odvolacím súdom sa uskutočnilo pojednávanie v dňoch 20. 2. 2008, na ktorom predložila zástupkyňa žalobcu návrh na súhlas so zmenou petitu žaloby, ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo dňa 16. 4. 2008, na ktorom súd súhlasil so zmenou žaloby a zástupkyňa žalobcu oznámila súdu, že v lehote desiatich dní označí súdu svedkov, ktorých navrhuje vypočuť, na ďalšom pojednávaní dňa 30. 5. 2008 boli vypočutí dvaja svedkovia zo štyroch, ktorí boli písomne označení zástupkyňou žalobcu a na ďalšom pojednávaní dňa 20. 6. 2008 boli vypočutí zvyšní dvaja svedkovia, toto pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že spis veci bude zaslaný Ústavnému súdu Slovenskej republiky z dôvodu ním prejednávanej sťažnosti žalobcu.

Je pravdou, že rozsudok bol prvostupňovým súdom vyhlásený dňa 6. 4. 2005, posledná predĺžená lehota na jeho vypracovanie uplynula dňa 10. 8. 2005, pričom rozsudok som odovzdal na opis až 10. 4. 2006, avšak bolo to spôsobené tým, že som pracoval ešte na skôr vyhlásených skutkovo a právne náročných rozsudkoch vo veciach ochrán osobnosti, ďalej tým, že rozsudok v tejto veci bol veľmi náročný / 95 bodov analýzy/, išlo o spracovanie témy ilustračnej fotografie, ktorá u nás doposiaľ spracovaná nebola s tým, že som ju rozvinul v rozsudku ešte o spracovanie jej zásahu do osobnostných práv žalobcu, pokiaľ ho zachytávala pri výkone svojej práce, v tomto prípade živnosti. Určitý podiel na tomto zdržaní mala aj skutočnosť, že som vykonával funkciu podpredsedu tunajšieho súdu pre občianskoprávny úsek v období od 1. 1. 1998 do 31. 3. 2006, čo bolo spojené najmä s vybavovaním veľmi vysokého počtu sťažností na prieťahy v konaniach /niekoľko sto ročne/ po tom ako tunajší súd prevzal dňa 1. 1. 1997 všetky nevybavené vecí bývalého Okresného súdu Bratislava-vidiek, ako aj to, že som vybavoval od 1. 1. 1998 do októbra 2003 špecializovanú agendu vecí ochrán osobnosti a vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Tejto mojej pracovnej zaťaženosti by som pripísal aj určité zdržania v konaní v období pred vyhlásením rozsudku.

Poukazujem i na to, že žalobca niekoľkokrát menil petit žaloby v časti morálnej satisfakcie.

Na záver si dovoľím vysloviť domnienku, že určitým impulzom pre žalobcu podať ústavnú sťažnosť je tá skutočnosť, že žalovaný pred šiestimi rokmi schválil návrh na jeho

zrušenie a vstup do likvidácie, ktorá trvá doposiaľ.

Predpokladám, že vo veci by mal byť v dohľadnej dobe opätovne vyhlásený rozsudok. K vyjadreniu pripájam spis veci sp. zn. 27C 13/98. “

Na vyjadrenie okresného súdu reagoval právny zástupca sťažovateľa v stanovisku doručenom 20. augusta 2008, v ktorom uviedol:

„Zákonný sudca vo svojom vyjadrení poukázal na to, že žalobca niekoľkokrát menil petit žaloby v časti morálnej satisfakcie. Prvýkrát bol návrh na zmenu petitu menený podaním zo dňa 9. 4. 2002 v súvislosti s prechodom vydavateľského oprávnenia k denníku ÚJ SZO zo žalovaného 1/ na nový subjekt a s pripustením tohto subjektu ako ďalšieho účastníka na strane žalovaného, uvedené som považoval za potrebné, keďže v tom čase mi nebolo známe v akom rozsahu prešli práva a povinnosti vo vzťahu k denníku ÚJ SZO na nový subjekt. Druhý krát bol petit návrhu upravený podaním zo dňa 19. 1. 2005 vo vzťahu k žalovanému 2/, potom čo bolo zrejmé, že zo žalovaného 1/ na žalovaného 2/ prešli v súvislosti s denníkom ÚJ SZO len práva k ochrannej známke a tiež, že žalovaný 1/ vstúpil do likvidácie.

Zákonný sudca tiež vo svojom vyjadrení uvádza, že dňa 20. 2. 2008 môj právny zástupca predložil návrh na zmenu petitu. K tomuto chcem uviesť, že tento návrh na zmenu petitu bol predložený potom, čo mi bolo dňa 4. 2. 2008 doručené zrušujúce uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co 285/06-299, kde odvolací súd vyslovil právny názor, že prvostupňový súd nerozhodol o uplatnenom návrhu zo dňa 11. 2. 1998 voči žalovanému 1/. Vzhľadom na tento právny názor a vzhľadom na to, že petit návrhu zo dňa 11. 2. 1998 je v dnešnej dobe nevykonateľný bolo potrebné ho zmeniť.

Poukazujem na to, že ak by zákonný sudca vo veci konal bez prieťahovo, rýchlo a účinne ako to má na mysli ust. § 6 O. s. p. nemusel by som meniť petit mojej žaloby vôbec, keďže právne skutočnosti na základe ktorých som bol nútený meniť petit žaloby nastali až niekoľko rokov po podaní mojej žaloby. “

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 27 C 13/98 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal 2. marca 1998 Okresnému súdu Bratislava II žalobu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy proti vydavateľovi denníka UJ SZÓ, spoločnosti VOX NOVA, a. s.,

Prievozska 14/A, Bratislava. Prípisom zo 16. marca 1998 bola vec postúpená okresnému súdu z dôvodu miestnej príslušnosti. Okresný súd 21. mája 1998 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Prvé pojednávanie nariadené na 4. december 1998 sa neuskutočnilo z dôvodu na strane odporcu.

Pojednávanie z 5. februára 1999 sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti sťažovateľa, ktorý bol práceneschopný. Na pojednávani 19. marca 1999 okresný súd vykonal výsluch sťažovateľa a uložil mu predložiť živnostenské oprávnenie a výtlačok denníka ÚJ SZÓ z 27. novembra 1997, v ktorom bol uverejnený predmetný článok a fotografia. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 7. mája 1999 a bolo odročené za účelom predvolania svedka a zabezpečenia prekladu predmetného novinového článku z jazyka maďarského. Termín nasledujúceho pojednávania určený na 25. jún 1999 bol zrušený s tým, že ďalšie pojednávanie bude nariadené po vyhotovení prekladu. Okresný súd uznesením z 23. septembra 1999 ustanovil do konania tlmočnicu, ktorá požadovaný preklad predložila 26. októbra 1999.

Uznesením z 3. marca 2000 okresný súd opravil výrok uznesenia z 23. septembra 1999 tak, že doplnil lehotu, v ktorej uložil vykonať preklad. Prípisom z 12. apríla 2000 okresný súd vyzval tlmočnicu, aby predložila dve vyhotovenia prekladu a uznesením zo 17. mája 2000 priznal tlmočnicke odmenu. Dňa 30. júna 2000 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vykonal výsluch dvoch svedkov (autorky článku a autora fotografie), pojednávanie odročil a vyzval zástupcov účastníkov, aby predložili návrhy na doplnenie dokazovania. Podaním zo 4. júna 2000 sťažovateľ navrhol vykonať výsluch dvoch svedkýň. Tieto okresný súd vypočul na pojednávani 29. septembra 2000. Ďalšie pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 17. novembra 2000, okresný súd odročil s tým, že na nasledujúcom pojednávani bude účastníkom poskytnutý priestor na záverečné zhrnutie dôkazov. Pojednávanie z 13. decembra 2000 bolo odročené z dôvodu neúčasti sťažovateľa, ktorý musí dať súhlas na zastupovanie advokátskou koncipientkou.

Na pojednávani 12. januára 2001 sťažovateľ oznámil, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania, a pojednávanie bolo odročené s tým, že na nasledujúcom pojednávani budú môcť účastníci predniesť záverečné zhrnutie dôkazov. Na pojednávanie nariadené na

17. január 2001 sa nedostavil sťažovateľ ani jeho právny zástupca. Na pojednávaní 31. januára 2001 právna zástupkyňa odporcu oznámila, že odporca už nie je vydavateľom denníka ÚJ SZÓ a vydavateľské práva prešli na inú spoločnosť. Zástupkyňa sťažovateľa navrhla odročiť pojednávanie za účelom preverenia tejto skutočnosti. Sťažovateľ podal 13. februára 2001 návrh na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka na strane odporcu. Uznesením zo 16. februára 2001 okresný súd priznal tlmočnicičke odmenu za preklad článku. Proti uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré podaním doručeným 4. júna 2001 vzal späť. Okresný súd prípisom z 24. augusta 2001 predložil spis s odvolaním sťažovateľa a jeho späťvzatím krajskému súdu, ktorý uznesením z 28. septembra 2001 odvolacie konanie zastavil. Spis bol okresnému súdu vrátený 15. októbra 2001.

Okresný súd 12. februára 2002 predvolal právneho zástupcu sťažovateľa na informatívny výsluch, ktorý sa uskutočnil 5. marca 2002. Zástupca sťažovateľa predložil okresnému súdu 11. apríla 2002 podanie, v ktorom vzhľadom na ďalšiu zmenu vydavateľa denníka ÚJ SZÓ navrhol, aby okresný súd pripustil pristúpenie ďalšieho účastníka na strane odporcu a upravil petit žaloby. Uznesením z 26. augusta 2002 okresný súd pripustil pristúpenie spoločnosti Petit Press, a. s., do konania ako odporcu v 2. rade a pripustil zmenu žaloby. Spoločnosť Petit Press, a. s., podala 18. septembra 2002 odvolanie proti uzneseniu, ktoré bolo 15. októbra 2002 zaslané na vyjadrenie ostatným účastníkom, a 3. decembra 2002 bol spis predložený krajskému súdu. Krajský súd uznesením z 31. januára 2003 odvolanie odmietol. Spis bol okresnému súdu doručený 6. marca 2003.

Dňa 31. mája 2004 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 22. september 2004, na ktoré sa nedostavila právna zástupkyňa sťažovateľa zo zdravotných dôvodov a právny zástupca odporcu v 2. rade oznámil, že ako likvidátor bude v ďalšom konaní zastupovať aj odporcu v 1. rade. Pojednávanie bolo bez meritórneho prerokovania veci odročené. Nasledujúce pojednávanie z 29. októbra 2004 sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti účastníkov.

Na pojednávaní 21. januára 2005 sťažovateľ vzal späť žalobu proti odporcovi v 2. rade v časti o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy a predložil upravený petit žaloby.

Okresný súd na pojednávaní 23. februára 2005 vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil zmenu žaloby s tým, že ak nebudú mať účastníci návrhy na doplnenie dokazovania, na ďalšom pojednávaní im bude poskytnutý priestor na záverečné prednesy. Na pojednávaní 30. marca 2005 okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým zastavil konanie proti odporcovi v 2. rade v časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy, a po záverečných vyjadreniach právnych zástupcov bolo pojednávanie odročené za účelom vyhlásenia rozsudku. Na pojednávaní 6. apríla 2005 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým zamietol žalobu v časti uloženia povinnosti odporcovi v 2. rade uverejniť na náklady odporcu v 1. rade ospravedlnenie v denníku ÚJ SZÓ, uložil odporcovi v 1. rade zaplatiť sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy 100 000 Sk a zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa náhradu trov konania. Opatrením predsedu okresného súdu bola na žiadosť sudcu predĺžená lehota na písomné vyhotovenie rozsudku do 10. augusta 2005. Zákonný sudca predložil písomné vyhotovenie rozsudku súdnej kancelárii 10. apríla 2006 a 9. mája 2006 bol rozsudok odoslaný účastníkom. Odporca v 1. rade podal proti rozsudku odvolanie a 14. júna 2006 bol spis predložený krajskému súdu.

Krajský súd uznesením z 10. októbra 2007 rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu doručený 9. januára 2008.

Dňa 20. februára 2008 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom právna zástupkyňa sťažovateľa predložila návrh na zmenu petitu a navrhla opäť vykonať výsluch sťažovateľa a jeho manželky. Na pojednávaní 16. apríla 2008 okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil zmenu žaloby. Podaním doručeným 24. apríla 2008 právna zástupkyňa sťažovateľa navrhla vypočuť štyroch svedkov. Na pojednávaní 30. mája 2008 okresný súd vykonal výsluch dvoch svedkov a na pojednávaní 20. júna 2008 vypočul ďalších dvoch svedkov. Pojednávanie z 20. júna 2008 bolo odročené na neurčito z dôvodu predloženia súdneho spisu ústavnému súdu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 41/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o žalobe o ochranu osobnosti. Ústavný súd z predloženého spisu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by poukazovali na skutkovú zložitost' tejto veci. Zákonný sudca vo svojom vyjadrení poukázal na právnu náročnosť veci vzhľadom na to, že téma ilustračnej fotografie v spojitosti so zásahom do osobnostných práv žalobcu, pokiaľ ho zachytáva pri výkone práce, nebola dosiaľ spracovaná. Podľa názoru ústavného súdu však nejde o mimoriadne právne zložitú vec, a preto konštatuje, že dĺžka konania okresného súdu nie je primeraná právnej a faktickej zložitosti veci. Povaha prerokovávanej veci si pritom vyžaduje osobitnú rýchlosť konania (I. ÚS 158/04).

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní predloženého spisu vedeného pod sp. zn. 27 C 13/98 zistil, že sťažovateľ prispel k určitému predĺženiu konania neúčast'ou na pojednávaniach 13. decembra 2000 a 29. októbra 2004 (neospravedlnená neúčast'), ako aj na pojednávaniach 5. februára 1999 a 17. januára 2001 (ospravedlnená neúčast'). Tieto skutočnosti, ktoré spôsobili predĺženie konania, nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu (III. ÚS 97/05, IV. ÚS 142/07).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu.

Z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 27 C 13/98 ústavný súd zistil, že okresný súd spôsobil zbytočné prieskumy v konaní svojou síce krátkodobou, ale opakovanou nečinnosťou (pri vyhotovení uznesenia o ustanovení tlmočnice, absenciou akéhokoľvek procesného úkonu počas viac ako 14-tich mesiacov, pri písomnom vyhotovení rozsudku po ôsmich mesiacoch od uplynutia predĺženej lehoty na jeho vyhotovenie).

Ústavný súd posudzoval postup okresného súdu aj z hľadiska efektívnosti, pričom vychádzal zo svojej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prieskumy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou príslušného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04). Z tohto pohľadu ústavný súd konštatuje, že o sústredenom postupe okresného súdu nesvedčí skutočnosť, že odvolací súd zrušil jeho rozsudok pre procesné pochybenia a jeho nepreskúmateľnosť.

Vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu, konštatovanú neefektívnu činnosť a s prihliadnutím aj na celkovú dĺžku konania (viac ako 10 rokov), ktorá je v danom type konania ústavne neprijateľná, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 spôsobil zbytočné prieskumy, a tým porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 13/98 v ďalšom období postupoval bez zbytočných prietahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

V nadväznosti na rozhodnutie o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa ústavný súd zaoberal aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadostučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadostučinenie 200 000 Sk, ktoré mu budú povinní vyplatiť spoločne a nerozdielne okresný súd a krajský súd. Uplatnenú sumu žiadal s poukazom na dôležitosť predmetu konania, v súvislosti s čím konštatoval, že *„v dnešnej dobe už akékoľvek rozhodnutie súdu mi nebude poskytovať účinnú právnu ochranu, a preto porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie mojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru už nie je možné nijako napraviť“*.

Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc celkovú dĺžku konania, zistené obdobia zbytočných prietahov, charakter neefektívnej činnosti okresného súdu, ktorá viedla k zbytočným prietahom v konaní, správanie sťažovateľa ako účastníka konania a povahu prerokovávanej veci, ktorá je predmetom posudzovaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude

priznanie finančného zadosťučinenia pre sťažovateľa v sume 100 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ bol v konaní pred ústavným súdom úspešný, a preto ústavný súd rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastúpením advokátom JUDr. D. K. B..

Ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie vo veci samej) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Náhrada za jeden úkon vykonaný v roku 2008 je 3 176 Sk a 190 Sk režijný paušál. Po zvýšení o 19 % DPH, ktorej platiteľom je právny zástupca, predstavuje priznaná náhrada trov právneho zastúpenia sumu 8 011,08 Sk.

Okresný súd je povinný uhradiť trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2008